

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

Quaestio octava, De astris

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

Propositum autem hic dicit, ne totum vocationi tribuat: sic enim contradicuntur erant & Greci & Iudai. A Nam si sufficeret sola vocatio, qua de causa non omnes salvi facti sunt. Propterea, inquit, non sola vocatio, sed & propositum eorum qui vocantur, salutem operatum est: nec enim coacta facta est vocatio, neque violenta. Omnes ergo vocati sunt, sed omnes obediunt. Assentientem quoque haberet Theodoretum, & perpetuos Chrysostomi asseclas Theophylactum, & Oecumenium, & alios nonnullos. Vocatio autem secundum propositum Dei, quod propositum ex perspectis animæ piis desideris pendeat, quatenus cum reliquis Adamantij dogmatis cohæret, merito à Iansenio exploditur; nam pia desideria ab hominum sola voluntate derivat; quibus perspectis desiderijs proponat Deus ipsos vocare, tumque primum gratiam ad id opportunam largiatur. Huic affine quiddam carpit in Origene Iansenius Tom. 1. libr. 8. cap. 4. quod scilicet dixerit salutis doctrinæ præcepta Christum hominibus tradidisse, prout B affectos eos esse novit, fidemque sibi adhibuituros præsentit. Equidem non dubito, uti supra dixi, opinatum fuisse Origenem, ex hac prænotione motum fuisse Christum ad primam illis gratiam impertiendam: proptereaque nullam Semipelagianò huic errori defensionem obrendimus. Sin ita sentisset Origenes, doctrina sua illos imbuisse Christum, quos ipsi per gratiæ suæ mere gratiæ auxilium assensuros prænoterat; vel futurum & prævisum consensum occasionem Christo impertiendæ suæ doctrinæ & gratiæ præbuisse, non ut præberetur promeritum fuisse; hoc est gratiam suam & doctrinam non ex futuris eorum meritis, sed hac consensus oblata occasione Christum fuisse largitum, magnis utique patronis sese tueretur; puta Augustino, qui, ut habet Iansenius supra laudato loco, in Epistola 49. ad Deogratias, quæst. 2. docet tunc voluisse hominibus apparere Christum, & apud eos C prædicari doctrinam suam, quando sciebat, & ubi sciebat esse qui in eam fuerant credituri: & aliquanto post: Quid ergo miram si tam infidelibus plebem orbem terrarum Christus prioribus sæculis noverat, ut eii apparere, vel prædicari merito nollet, quos nec verbis, nec miraculis suis credituros esse præseebat? & Chrysostomo, qui Sermon. 4. in Epist. ad Coloss. ad vers. 25. sic habet: ὁ θεὸς οὐκ ἀδελφῶς παύσα ποίησεν, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι σὺν ἡμῶν ἔσαν ἡ πόλις αὐτοῦ φίλος δευτέρως. καὶ τὸ αὐτὸ καὶ τοῦ πατρὸς ἡμεῶν καὶ ἡμεῶν, ἀλλὰ μὴ πάντες. Deus enim non repente facit omnia, sed propter summam suam humanitatem sese rebus accommodat. Et hæc causa est, cur nunc advenit Servator, non olim: quod fusius disserit in fine Homiliæ ejusdem: & Sedulio, qui in Roman. 8. 28. propositum illud Dei ibi intelligendum esse dicit, secundum quod proposuit salvare sola fide, quos præseebat credituros. Ferri etiam posset, quod addit Origenes, non ex solâ Dei voluntate justificationem D nostram pendere, neque salutem de nostra penitus esse potestate sublatam; nam gratiæ justificationis libere consentit homo, à qua dissentire potest; & salutem æternam dissentiendo potest amittere, juxta Tridentinâ placita. Verum commodam omnem interpretationem excludunt quæ apponit Origenes, non in præsentia Dei unicuique salutis causam poni, sed in proposito & actibus suis excludunt & reliqua Adamantij præscripta, unde hæc proficiscuntur. Iure quoque Paulini loci, qui extat 1. Cor. 12. 18. proposita ab Origene, non asserta tamen ab eo, neque omnino probata explicatio, ut pote absurda & violenta refel- litur.

Toll. Conc.
5 ff. 6. cap.
5 & cau. 4

QUESTIO OCTAVA.

DE ASTRIS.

I. Vtrum astra animata esse, Deum cognoscere & precari, peccare posse, judicatum iri, ac salutem sperare & posse consequi Origenes affirmaverit. II. A multis hic arguitur: III. nec defensione tamen caret. IV. Viam ipsi ad id credendum straverunt antiqui. V. Vtrum sideribus futurorum significationem à Deo impressam putaverit. VI. An tres prioris creationis dies sine Sole, Luna, & stellis non fuisse decreverit.

I. QUID Origenes de Astris senserit exploraturis, animantia ea & corpore constare sit arbitratus, an corpora esse inanima, tum iteranda sunt quæ tam sæpe supra disserimus: Mentis ante corpora conditas opinatum Adamantium, ac pro meritis in varia, variaque corpora detrusas; quasdam autem ex illis quæ non pessime sese gessissent, animandis Solis & Lunæ, aliorumque siderum corporibus, mundoque illustrando ac exornando, nobili scilicet muneri fuisse præfetas. Id supra jam delibatum nunc eo etiam amplius probandum est. Sic habetur quidem Tomo 1. Origenis in Iohann. p. 17. ἡ ψυχὴ τοῦ ἡλίου ἐκ σελήνης. Hoc est, anima Solis, non Eliæ, ut inepte vertit Interpretes. Libro vero 2. ἐπὶ ἀρχῶν, cap. 9. postquam animas juxta virtutes ac merita diversis

A fanxit adnecti corporibus, ex eaque diversitate mundi consonantiam efflorescere, addit quasdam ex his quæ melioribus meritis sunt, ad exornandum mundi statum secerni, & officium præbere inferioribus, quod per hoc participes existant patientia Creatoris: secundum quod Apostolus ipse dicit: Vanitati enim creatura subiecta est non volens, sed propter eum qui subiecit eam in spe. Quod de Astris sine dubio intelligendum est.

Nec animam duntaxat sideribus additam esse, sed ea etiam ratione pollere, Deum cognoscere, laudare, ac precari ratus est. Nam Tom. 13. in Matth. pag. 326. hæc leguntur: ἀστροὶ γὰρ λιγύνη τὸ δὲ κενὰ καὶ γῆς καὶ ἕρῃ ἐν αὐτοῖς σύστημα· ὡς εἶπεν ἀδὲν ἡλιῶν, καὶ σελεύην, καὶ ὁ γῆρας τῆς ἀστέρων, καὶ οἱ ἐν ὅλοις τοῖς κοσμοῖς πάντα ἀγγελοὶ οὐκ ἐργάσαντο τὸ ἀληθινὸν θεὸς, καὶ ἀγνοῦντες αὐτὸ ἐκήρυσαν· ἔστι τὸ ἀγγελοῦ ἡλικίαν ὡς δὲ δὸν θεὸς ταῖς.

B Eadem preces offerre Deo per Vnigenitum eius Filium, ipsamque laudare probat ex Davidis Psalm. 148. 3, 4. Laudate eum omnes stelle & lumen: Laudate eum cæli cælorum. Quo & illud refert ex Epist. ad Rom. 8. 19, 20, 21. Expectatio creatura revelationem filiorum Dei expectat. Vanitati enim creatura subiecta est non volens, sed propter eum qui subiecit eam in spe: Quia & ipsa creatura liberabitur à servitute corruptionis in libertatem gloria filiorum Dei: & libr. 8. Operis ejusdem: ἀποκαλύπτει αὐτὸν ἡλιος, inquit, ὡς καὶ δὲν θεὸς δημιουργησάμενος καὶ τοῖς ἰουδαίοις φυλάσσει θεὸς, καὶ ἀποδοῦναι τὸ ἀνεῖναι τὸ κέρειον ἡλιῶν, καὶ σελεύην, καὶ ὅσα ἄστρα, ὡς μὲν τὸ πᾶν, καὶ δημιουργῶν τὰ πάντα, & paulo post: ὡς καὶ δὲν θεὸς, ἔστι μυστήριον αὐτῶν, ὡς καὶ ἡλιῶν, καὶ σελεύην, καὶ ἄστρα, καὶ πάντα ἢ κενὰ ἐργάσαντο· ὡς μὲν τὸ πᾶν τὰς ἑσπέρων, ἔστι δὲ ὅτι τὰς γῆρας μὴ ἔστι ἀποκαλύπτει διακρίων ἔστι πᾶσι

C Eadem peccatis esse obnoxia; nec Astra modo, sed elementa etiam, ac proinde iudicium Dei olim subitura fore, sententia ipsius est, his consignata verbis Homil. 4. in Ezech. Futurum est ut in die iudicii non solum homo, sed etiam universa conditio iudicetur. Omnis quippe creatura congemiscit & condolet. Si omnis creatura congemiscit & condolet, est autem creaturarum pars terra & cælum, & cætera quæque sub cælo sunt, & quæ super cælum, & liberabitur omnis creatura à servitute corruptionis in libertatem gloria Filiorum Dei, quis scit & de terra an secundum naturam suam in aliquo peccato teneatur obnoxia? Si enim animal est, si indiget auditione sermonis Prophetici dicentis: Attende cælum & loquar, & audiat terra verba oris mei; & Audi cælum, & auribus percipe terra... quare non terra & aëris iudicium sit futurum? Id deinde probat variis Scripturæ testimoniis, tum addit: Capax est, inquam, (terra) ut animal juxta partium qualitates, & bonorum actuum, & malorum, in quibus aut laudem mereatur aut pœnam. Super eo præterea quod habetur Matth. 24. 35. Cælum & terra transibunt. Cur cælum, inquit, prætergreditur, cum terra pertransit, nisi quia transitus sui quadam digna fecerunt? Atque hæc commentatur in illud Ezech. 14. 13. Terra non peccaverit mihi, ut prævaricaretur prævaricans, extendam manum meam super eam, & comedam viridiam panis eius. Frustra vero dicta hæc ab Origene per profopocæam existimat Sixtus Senensis Biblioth. libr. 5. Annot. 242. ut ex doctrinæ ipsius connexionem manifestum est. Melius Origene consuluit Genebrardus, respondens fuisse hæc inquirendo & differendo pronuntiata. Quin & spe futuri Astra duci asserit libr. 7. contr. Cels. nam postquam eundem Pauli locum ex Epistola ad Rom. ad sidera retulit, subjungit μὴ δὲν τὰ ἐστὶ τῆ δουλείᾳ

D

E ἡ φθορᾶς, καὶ ἐστὶ τῆ ματαίωτην ἕσπερον ἀγγελοῦ, καὶ ἐστὶ ἰλιπίδι κρείττονι αὐτῶν ἀπράκτου, ἐστὶ γὰρ τιμὴν δὲ. Spes autem hæc est libertatis & futuræ conjunctionis à corporibus quibus conjuncta sunt, & salutis.

F At omne id argumentum exhaustit libr. 1. ἀπὲ ἀρχῶν, cap. 7. unde loca aliqua selegit Iustinianus, & fidei comparandæ gratia in fine Epistolæ suæ quæ est ad Menam, retulit. Primum quidem stellas à peccati contagio immunes non esse ostendit ex Iobi 25. 5. Stellæ non sunt munda in conspectu eius. Quod ut melius adstruat, eas esse probat animalia, quod mandata à Deo dicantur accipere; mandare autem ipsis Deum, ut stas moveantur temporibus; motus vero illos neque absolvi posse sine anima; neque sine motu esse posse quæ anima prædita sint: nec anima solum, sed & ratione pollere; ac proinde incrementa capere sine dubio virtutis, vel decrementa: ad hæc animas antiquiores recentioribus siderum corporibus extrinsecus inferi probat primum ratione hæc, quod cum humanæ animæ, quæ dum hominum animæ sunt, inferiores sunt siderum animis, corporibus hominum sint antiquiores, verisimile sit antiquiores esse quoque siderum animas siderum corporibus: probat id ipsum deinde supra adducto Pauli loco à Roman. 8. 19, 20, 21, 22. vanitatem quippe appellari corpus illud æthereum, quod invita subit anima sideris, sperans futurum ut expleto hoc ministerio liberetur à servitute corruptionis & vanitatis, cum redemptionis gloria filiorum Dei tempus advenit: cuius voti ademptionem dum expectat, gemere, & ut pote affectum habentem erga eos quibus ministrat, condolare: demum autem servitute liberatum iri, & cum tradiderit Christus regnum Deo & Patri, tunc etiam ista animantia cum prius regnum Christi fuerint effecta, simul cum omni regno etiam Patri regenda traditum iri; ut cum Deus erit in omnibus, etiam ista cum sint ex

omnibus, sit & in istis Deus in omnibus.

II. Opportuna fuit illa Origenis adversarijs ad ipsum insimulandum occasio. Theophilus Alexandrinus Pasch. Epist. 1. & 2. inter damnosa eius effata ponit illud. Ponit & Hieronymus in Epist. 59. ad Avitum, cap. 1, 2, & 3. & in Epist. 61. ad Pammach. cap. 5. atque id esse ait dogma Gentilium, & ex parte Platicum. Orosius in Commonitorio ad Augustinum opinionem hanc Origenis quibusdam suae aetatis adscribit; eamque valide convellit Augustinus in libello contra Priscillianistas & Origenistas, cap. 8, 9, 10, & 11. duoque dogmatis hujus fundamenta labefactat, perverfas nimirum interpolationes Pau-

Rom. 8. 20. *Vanitati enim creatura subiecta est non volens, sed propter eum qui subiecit eam in spe; & istius quae extat Iobi 15. 15. Caeli non sunt mundi in conspectu eius: cui adsonat illa*

cap. 25. v. 5. *Stelle non sunt munda in conspectu eius.* Quamquam sine errore dici posse concedit ne Angelos quidem ratione divinae iustitiae justos esse; ac proinde si detur sideribus inesse Angelos, perspicuum fore ait cur dixerit Iobus stellas non esse mundas in conspectu Dei. At utrum rationis compotes spiritus his infint lucidis corporibus nescire se fatetur, & caute indagandum monet. Vt est, ex Augustini auctoritate multis opinionem istam Origenis impugnat Remigius Rhemensis in Rom. 8. 20. Confurgit & adversus istam Iustinianus in Epistola ad Menam, & Basilij auctoritate afciscit, qui Homil. 3. in Hexaem. Origenem carpit, quod aquas quae supra & infra firmamentum sunt, Angelos tropice significare docuerit; nec idcirco sensu pradtum animal firmamentum esse tradit, quod gloriam Dei enarret, alioquin animalia futura rorem, & pruina, & abyssum, quod iis laudem Dei Propheta commendet. Sexto demum ex Anathematismis huic Iustiniani Epistola subnexis eadem hanc Origenis sententia de sideribus animatis confoditur. In quo sane miror ecquid de sideribus peccato obnoxiiis, de eorum spe & futura salute ne verbum quidem in Anathematismis Imperator ille fecerit, cum ejus tamen verba ipsa è lib.

1. *Dei astra* petita repraesentet, quibus verbis & anima sideribus tribuitur, & Sol inducitur dicens Praefare dissolvi & esse cum Christo, sed necessarium magis esse manere in corpore, propter revelationem filiorum Dei, & eadem acriter reprehendat in Epistola ad Quintum Concilium, quam refert Cedrenus; unum id culpandum ac damnandum suscepit, quod suis tamen non caret patronis ac defensoribus. Rufinus quoque Palastinus in libello De fide, doctrinam hanc Adamantij gravibus argumentis elidit, fundamentumque subruit in hoc Scripturae loco constitutum, Iob. 25. 5. *Astra autem non sunt munda in conspectu eius.* Neque enim, inquit, ex eo quod non munda sunt in conspectu Dei, ideo dicuntur animalia, alioquin etiam menstrua mulierum ab ipsis animalia nuncupentur & leprosa domus, quoniam ne ista quidem munda sunt apud Deum, secundum legem Moysi. Multa enim eorum quae sine anima sunt, ratione quadam sepe legimus immunda. Ait etiam Rufinus hanc Scripturae loca in sententia suae tutelam Origenem convertere: *Sol cognovit occasum suum: Psalm. 103. 19. & illum: Ego omnibus stellis mandavi: Isaia 45. 12.* Denique Nicephorus libr. 17. cap. 28. errorem hunc de animatis sideribus in Quinta Synodo damnatum fuisse narrat.

III. At cum quamvis omni affirmatione asseverasse visus sit Origenes, hoc tamen pronuntiato Lectoris animam occupavit in Prooemio libri prioris Commentarii ejusdem *Dei astra*: De Sole autem, & Luna, & stellis, utrum animantia sunt, an exanima manifeste non traditur: quae verba repetit Pamphilus in Apologia. Capite quoque 12 libri sequentis, velut incertus & titubans ait: *Cum ergo, verbi gratia, ad caelestia loca pervenerint sancti, tunc iam rationem astrorum per singula pervidebunt, & si ve animantia sunt, si ve quidquid illud est comprehendent.* Et Tomo primo in Iohannem p. 38, 39. hyperbolice dictum suspicatur à Iobo, astra pura non esse coram Deo: *καὶ γὰρ ἀστὴρ ὡς πρὸς τὸ θεῶν οὐκ ἔστιν ὡς πρὸς τὸ ἀνθρώπων γινώσκοντα, ἀλλὰ ὡς πρὸς τὸ θεῶν οὐκ ἔστιν ὡς πρὸς τὸ ἀνθρώπων γινώσκοντα, ἀλλὰ ὡς πρὸς τὸ θεῶν οὐκ ἔστιν ὡς πρὸς τὸ ἀνθρώπων γινώσκοντα.* Homilia demum in Ieremiam decima, explanans illud Ierem. 12. 4. *Quisque lugebit terra, terram corpus esse ait anima & sensu carens, sed terrae nomine appellari Angelum terrae adstantem, ac itidem aquae, elementis, & rebus singulis. Quae inter Ecclesiasticos Doctores tritissima est opinio, animata esse sidera per formam adstantem & coherentem, non intromissam & informantem. Atque ex his satis patet Origenis haesitatio.*

Ad hanc Pamphilus in responsione ad octavam criminationem, unicuique Christianorum fas esse dicit astra animata vel non animata censere; nec cuiquam opinionis alterius causa haereseos inurendam esse notam, propter hoc quod non ita aperte de his traditum est in Apostolica predicatione. Quod ipsum pra se tulit Adamantius in Prooemio librorum *Dei astra*, uti supra ostendimus. Penitus vero origenistat Ambrosius, sic disserens in Epist. 38. ad Horontianum: *Stelle nebulis obductae vanaesunt, quae solum ministerij huius mundi usus, non sponte utique, sed in spe; quia sperant etiam huius laboris gratiam ab eo qui subiecit eas. Idcirco propter*

A propter eum sustinent, id est propter eius voluntatem. Nec mirum si passim sustinent, cum sciant Dominum suum & creatorem omnium, sive que in caelo, sive que in terra sunt, suscepisse, nostri corporis fragilitatem. Deinde: Illius ergo habitans bonitatem caelestis creatura, licet ingemiscant, quod mundi huius vanitati subiecte sint, consolantur se, in quod liberabuntur à servitute corruptionis in libertatem gloriae. Augustinus quoque libr. 2. De Genes. ad liter. & in Enchirid. ad Laurent. cap. 58. de eo, ut pote re obscura & incerta, definire se nolle quicquam declarat. Hinc ipse Origenis reprehensor Hieronymus in Eccles. 1. 6. dubitat annon sideribus animam Salomon adesse putaverit: & in Ephes. 1. 22. ne sidera quidem ipsa munda esse coram Deo, eaque Servatoris adventum formidare scribit. Vnde in Epistola 61. ad Pammach. cap. 5. de hoc agens dogmate, Non est, inquit, istius temporis contra dogma gentilium, & ex parte Platonum scribere,

B ante annos ferme decem in Commentarijs Ecclesiasticis, & explanatione Epistola ad Ephesios arbitror sensum animi mei prudentibus explicatum. Quae cum ipsi fuissent à Rufino objecta Invektiv. 1. crimen diluit Apolog. libr. 1. cap. 4. Quinetiam Pseudoclemens in Recognitionib. libr. 5. & R. Moses ben Maimon, animas Astris affingunt. Denique S. Thomas libr. 2. contr. Gent. cap. 70. ad fidei doctrinam pertinere negat, Astra animata dicantur, an inanima; unde affirmare licet quo numero Iustiniani anathematismos habuerit, qui affirmantem sententiam confodiunt.

C IV. Viam Origeni ad id dogma praemonstravit Plato, qui in Timaeo caeli animam rationis esse compotem ait, eaque nihil à Deo praestantius fuisse procreatum: & in Epinomi deis praedicat ἡσθησῶν, ὅτι ἡ δὲ τῶν ἡρώδων, ἡ δὲ τῶν ἡρώδων, ἡ δὲ τῶν ἡρώδων, ἡ δὲ τῶν ἡρώδων. Praemonstravit & Thales Ionicae sectae princeps, qui rebus universis animam tribuebat. Praemonstravit & Pythagoras qui Astra Deos esse censebat. Praemonstraverunt & Stoici, & ipse, si Plutarcho, Alexandro Arodisafo, & aliis credimus, Aristoteles. Platonis sententiam ac ipsa propemodum verba pro more suo retulit Philo, nam in libro ἀστὴρ καὶ θεοποιεῖται ἡ δὲ θεοποιεῖται, & alibi, astra non animalia modo, sed mentes etiam purissimas esse asserit. In libro tamen De mundi opificio, & altero De gigantibus, ea esse vult ἡ δὲ ἀστὴρ καὶ θεοποιεῖται (quam vocem usurpavit Origenes) ἡ δὲ πᾶσι ἀστὴρ καὶ θεοποιεῖται, ἡ δὲ πᾶσι ἀστὴρ καὶ θεοποιεῖται, quod Origeni non placuit. Huic quoque ad eam capessendam opinionem praivit Clemens Alexandrinus in Eclogis ἐν τῷ ἀστρονομίῳ. Perseveravit autem ad nostram aetatem illud de animatis sideribus placitum, defensoresque habuit viros quantivis pretij Tychonem, & Keplerum.

D V. Augustinus libro 5. De Civit. Dei, cap. 1. eorum confutans dogma qui sine Dei voluntate discernere opinantur sidera quid agant, vel quid bonorum habeamus, malorumve patiamur; haec subiungit: Quod si dicuntur stella significare potius ista quam facere, ut quasi locutio quaedam sit illa positio praecens futura, non agens (non enim mediocriter doctorem hominum (Origenem notat) fuit ista sententia: non quidem ita solent loqui Mathematici, ut verbi gratia dicant, Mars ita positus homicidam significat; sed, homicidam facit. His, inquam, Origenem designasse creditus est: nam in eo fragmento, quod è Commentariorum ipsius in Genesim Tomo 3. excerptum Eusebius Praeparationis Evangelicae libro sexto inseruit, astris futurorum inesse significationem affirmat, non etiam causam, quod faciunt Genethliaci; motum ergo iis a Deo & ordinem inditum, ut inde futurorum cognitionem Angeli hauriant; cuius quidem cognitionis adeptionem, cum vires superaret humanas, ab Angelis apostatis in homines aliqua ex parte fuisse transmissam; nullam autem libero arbitrio vim vel necessitatem hinc inferri. Praeter Augustinum haec vehementer castigant Rufinus Palaestinus in libello De fide, & Procopius Gazaus in Gen. 1. 14. qui ab Origene, quem in aliis ad verbum fere sequitur, hac in parte discessit.

E Sane si futura multa non ab astris praenuntiari duntaxat, sed & effici dixisset Origenes, & siderum viribus corpora haec terrena variis affici modis, & ad haec illaue commoveri & inclinari, in eadem esset causa ac Apotelesmatici omnes, & hodierni Astrologiae patroni, quorum sententia, integra modo, servetur humani libertas arbitrij, haereseos nota immunitas est. At cum significationem solum futurorum, iridem ut Synesius, non causam, astris adscripserit, illata arbitrij libertate, eo minus etiam decretis Ecclesiae advertatur illius opinio; quam manasse è Platoniorum scholis satis apparet ex Plotini Enn. 2. libr. cap. 1. & 7. & Enn. 3. libr. 1. cap. 6. quem secutus est Macrobius libr. 1. in Somn. Scip. cap. 1.

F Cum in eo autem, quod diximus, fragmento, & alibi quoque, causam futurorum sideribus neutiquam inesse magno conatu Origenes probaverit, miror id ei dogma affictum: ἡ δὲ πᾶσι ἀστὴρ καὶ θεοποιεῖται, quod inter alia eidem exprobrari solita decimo loco recenseret Anonymus auctor Apologiae pro Origene, apud Photium Cod. 117.

VI. Praeter superiora, illud quoque reprehendendi causa è lib. 4. ἀστὴρ recitat Iustinianus: τίς τῶν ἡρώδων ἡ δὲ πᾶσι ἀστὴρ καὶ θεοποιεῖται, ἡ δὲ πᾶσι ἀστὴρ καὶ θεοποιεῖται, ἡ δὲ πᾶσι ἀστὴρ καὶ θεοποιεῖται. Quis mentis compos statuat primum, & secundum, & tertium.

